

alföldi tanyavilág, modern rabszolgaság, „csicskáztatás”

Csicska

műfaj: kisjátékfilm

hossz: 21’

év: 2011

Írta és rendezte: Till Attila

Szereplők: Thuróczy Szabolcs, Sztítás Balázs, Balsai Móni, Lakatos Laura, Törköly Levente, Hacka Márk, Haga László, Hirsch Dániel, Bognár Mihály, Néma László

Vágó: Barsi Béla

Operatőr: Juhász Imre

Zene: Lantos Iván

Forgatókönyvíró:

Producer: Mécs Mónika, Rajna Gábor, Sipos Gábor

Ko-producer: Stalter Judit, Tóth Csaba

Gyártó: M&M, Laokoon Film, TV2

„Az én filmemben azért is »roma-nemroma« családot állítok a történet középpontjába, mert sok vegyes családdal találkoztam a kutatásaim során. A romakérdést ki is akartam vonni a filmből, nem erről akartam beszélni, nem ez volt a nézőpontom. Hangsúlyozom, a *Csicska* nem dokumentumfilm, hanem az én személyes vízióm a szélsőséges emberi viszonyokról.”, válaszolt Till Attila egy interjúban arra a kérdésre, hogy mennyire fontos filmjének etnikai aspektusa. Balogh István egy tanyán él a családjával, velük lakik Ferike, akit Balogh 50 ezer forintért megvásárolt, és a ház körüli munkákban használja. A filmben bemutatott, a köznyelvben csak csicskáztatásnak nevezett jelenség a modernkori rabszolgaság egy formája. A fiú álma, hogy táncolhasson (egy éjszakai jelenetben madarat táncol el, erős utalásként a szabadságvágyra), és szökne is, de Balogh visszahozza és veréssel bünteti. Balogh mindennapi erőszaktevő a családja körében, de a kínzások tárgya elsősorban Ferike. A film végén a kiérkező rendőrök Baloghot ásás közben találják – de hogy mit és el, azt a néző nem látja, ennyiben nyitott a vég. A *Csicska* kisjátékfilmnek készült a rendező két nagyjátékfilmje között (*Pánik, Tiszta szívvel*), azokhoz hasonlóan a bűntematika jegyében. Közös vonás még a három filmben, hogy thriller műfaj keretei között mindegyik egy-egy társadalmi szempontból is releváns, kisebbségi kérdést tárgyal. A *Pánik* a homoszexuális rendőr, a *Tiszta szívvel* a mozgáskorlátozott, kerekesszékes szereplők sorsán keresztül mutat rá a társadalomban élő előítéletekre és diszkriminatív helyzetekre. A *Csicskában* mindez többszörösen érzékeny helyzetben látható, amennyiben az alá-fölérendeltség egy roma és egy nem-roma férfi viszonyában jelenik meg, az utóbbival a csicska-szerepben. A *Csicska* azonban, ahogy a rendező mondja, valóban nem az etnikai kérdést helyezi középpontba – a két ember nem romaként és nem-romaként áll egymással szemben. Egy igen kiterjedt társadalmi probléma illusztrációjaként nézhetjük a filmet, ha hozzáolvassuk a szakértői jelentést: „Az áldozatoknak főként tanyákon, vagy a kizsákmányolók vállalkozásaiban kell munkát végezniük, a társadalomtól elszigetelten, személyi okmányaiktól megfosztva, teljes kiszolgáltatottságban. Magyarországon az alföldi tanyavilágban és a kelet-magyarországi falvakban a leggyakoribb a csicskáztatás, illetve a fővárosban, elsősorban a hajléktalanok kihasználásával.” (Modernkori rabszolgaság) A film a csicskáztatás társadalmi jelenségének ábrázolását más társadalmi problémákkal ötvözi, mindezt pedig hiteles filmnyelvi eszközökkel és színészi játékkal, ahogy az a kritikai elismerésből és a díjak számából is látható. „A médiából merített ötlet ellenére a *Csicska* nem filmes publicisztika, nem egy fikciós történetre konvertált infotainment riport, hanem filmnyelvi kiérlelt munka; a szélesvászonra komponált, filmre forgatott anyag minden beállítása igényes alkotóról árulkodik. A csicskáztatás embertelen jelenségén túl felsejlenek más társadalmi problémák

is, ilyen a vidék leszakadása, a mélyszegénység, a korrupció vagy a tinédzser-terhesség, ám a film annak ellenére sem válik túlterheltté, hogy az alig húsz perces játékidőbe több filmre elegendő drámai konfliktus sűrűsödik. Éppen ellenkezőleg, a feszes cselekményben minden jelenet, mondat, apró mozdulat a helyén van.” (Gorácz Anikó) (M.A.)

A filmhez tartozó linkek:

https://film.indavideo.hu/video/f_csicska

<https://port.hu/adatlap/film/tv/csicska-csicska/movie-120108>

<https://www.imdb.com/title/tt1911555/>

Szakirodalom:

Ritter György: Takaréklágon. Kisjátékfilmek a szemlén (K1, K2, K3), Filmtett, 2011. május 6, <http://www.filmtett.ro/cikk/2659/kisjatekfilmek-a-szemlen-k1-k2-k3>

Bujdosó Bori: Mint a disznók – kritika Till Attila *Csicska* című filmjéről, Origo, 2011. május 6, <http://www.origo.hu/filmklub/blog/kritika/20110506-kritika-till-attila-csicska-cimu-filmjerol-thuroczy-szabolcs-szitas-balazs.html>

Szily László: Tilla és a gyilkos kancigány, Index, 2011. május 24,

https://index.hu/kultur/cinematrix/kritika/2011/05/24/tilla_es_a_gyilkos_kancigany/

Gorácz Anikó: Csicska – Rabszolgasors, Filmvilág, 2015. március 24,

https://filmvilag.blog.hu/2015/03/24/csicska_rabszolgasors

Gózsy Kati: A top 3-ban van Cannes-ban a Csicska, Index, 2011. május 20,

https://index.hu/kultur/cinematrix/hirblog/2011/05/20/a_top_3-ban_van_cannes-ban_a_csicska/

Korunk rabszolgái, a csicskák – Kárpáti György interjúja Till Attilával, *Magyar Nemzet*, 2012. március 23, <https://mno.hu/grund/korunk-rabszolgai-a-csicskak-interju-till-attilaval-1062650>

Varga Ákos: Zsánerek útvesztőjében. Műfajok és műfaji elemek a kortárs magyar filmben, Apertúra, 2016. nyár, <http://uj.apertura.hu/2016/nyar/varga-zsanerek-utvesztojebenmufajok-es-mufaji-elemek-a-kortars-magyar-filmben/>

Mihalkó Viktória, Szabó Mónika, Haidegger Mariann: Modernkori rabszolgaság. Képzési kézikönyv, Anthropolis, Budapest, 2015, <http://mek.oszk.hu/15300/15356/15356.pdf>

Díjak:

IMDb: https://www.imdb.com/title/tt1911555/awards?ref_=tt_awd

A legjobb kisjátékfilmnek járó fődíj – 42. Magyar Filmszemle, 2011

Ezüst Busho – Busho, Budapest International Short Film Festival, 2012

Ezüst Sárkány, legjobb játékfilm – Krakkói Filmfesztivál, 2012

Bronz Ló, legjobb rövidfilm – Stockholm Filmfesztivál, 2011

Legjobb rövidfilm – 10. Toruni Nemzetközi Filmfesztivál, 2011

Legjobb fikciós rövidfilm-kategória fődíj – Syracuse Nemzetközi Rövidfilm Fesztivál, 2012

Európai Rövidfilm-kategória fődíj – Tampere Nemzetközi Rövidfilm Fesztivál, 2012

Mobiltelefonos rövidfilm-kategória legjobb játékfilm – 14. Sanghaji Nemzetközi Filmfesztivál, 2011